

๖ คัพภาวักคันทิปัญญา ๖

ร. "พระผู้เป็นเจ้านาคเสน พระพุทธพจน์นี้อันพระผู้มีพระภาคเจ้าแม่ตรัสแล้วว่า 'ภิกษุทั้งหลาย ความหยั่งลงสู่ครรภ์ย่อมมี ก็เพราะความที่ปัจจัยทั้งสามประชุมพร้อมกันแล : ในโลกนี้ มารดาบิดาเป็นผู้ประชุมกันแล้วด้วย มารดาเป็นหญิงมีระดูด้วย คนธรรพ์เป็นสัตว์เข้าไปตั้งอยู่เฉพาะหน้าด้วย; ภิกษุทั้งหลาย ความหยั่งลงสู่ครรภ์ย่อมมี เพราะความที่ปัจจัยทั้งสามเหล่านี้ประชุมพร้อมกันแล.' พุทธพจน์นี้ตรัสปัจจัยหาส่วนเหลือมิได้ ฯลฯ ตรัสปัจจัยไม่มีส่วนเหลือ ฯลฯ ตรัสปัจจัยไม่มีส่วนเหลือ ฯลฯ ตรัสปัจจัยไม่มีปริยาย พระพุทธพจน์นี้ตรัสปัจจัยไม่มีข้อลี้ลับ พระพุทธพจน์นี้อันพระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จนั่ง ณ ท่ามกลางแห่งบริษัทกับทั้งเทพดาและมนุษย์ทั้งหลาย ตรัสแล้ว. ก็แต่ว่า ความหยั่งลงสู่ครรภ์ เพราะความที่ปัจจัยทั้งสองประชุมพร้อมกัน ยังปรากฏอยู่ว่า 'พระดาบสชื่อ ทุกฺละลูบลำนาภีแห่งนางตาปสีชื่อ ปาริกา ด้วยนิ้วแม่มือเบื้องขวา ในกาลแห่งนางตาปสีเป็นหญิงมีระดู, กุมารชื่อ สามะ เกิดแล้ว เพราะความที่พระดาบสนั้นลูบลำนาภีนั้น. แม้พระฤๅษีชื่อ มาตังคะ ลูบลำนาภีแห่งนางพราหมณีกันยาด้วยนิ้วแม่มือเบื้องขวา ในกาลที่นางเป็นหญิงมีระดู, มาถพ ชื่อ มัณฑัพพะยะ เกิดขึ้น เพราะความที่ฤๅษีชื่อ มาตังคะ นั้นลูบลำนาภีนั้น.' พระผู้เป็นเจ้า ถ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสแล้วว่า 'ภิกษุทั้งหลายความหยั่งลงสู่ครรภ์ ย่อมมีก็เพราะความที่ปัจจัยทั้งสามประชุมพร้อมกันโดยแท้' ดังนี้, ถ้าอย่างนั้น คำที่ว่า 'สามกุมารด้วยมัณฑัพพะมาถพด้วย แม้ทั้งสองอย่างนั้น เกิดแล้วเพราะความลูบลำนาภี' ดังนี้ นั้น ผิด. ถ้าพระตถาคตตรัสแล้วว่า 'สามกุมารด้วยมัณฑัพพะมาถพด้วย เกิดแล้วเพราะความลูบลำนาภี.' ถ้าอย่างนั้นแม้คำที่ว่า 'ภิกษุทั้งหลาย ความหยั่งลงสู่ครรภ์ย่อมมี ก็เพราะความที่ปัจจัยทั้งสามประชุมพร้อมกันโดยแท้' ดังนี้ นั้น ผิด. ปัญหาแม้นี่สองเงื่อนไข ลึกด้วยดี ละเอียดด้วยดี เป็นวิสัยของบุคคลผู้มีปัญญาเครื่องรู้ทั้งหลาย, ปัญหา นั้นมาถึงพระผู้เป็นเจ้าแล้ว, พระผู้เป็นเจ้าจงตัดทางแห่งความสงสัย จงชูประทีปอันโพลงทั่วแล้วคือญาณอันประเสริฐ."

ค. "ขอถวายพระพร แม้พระพุทธพจน์นี้ อันพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงภาสิตแล้วว่า 'ภิกษุทั้งหลาย ความหยั่งลงสู่ครรภ์ย่อมมีก็เพราะความที่ปัจจัยทั้งสามประชุมพร้อมกันแล : ในโลกนี้ มารดาและบิดาเป็นผู้ประชุมกันแล้วด้วย มารดาเป็นหญิงมีระดูด้วย คนธรรพ์เป็นสัตว์เข้าไปตั้งอยู่เฉพาะหน้าด้วย, ความหยั่งลงสู่ครรภ์ย่อมมีเพราะความที่ปัจจัยทั้งสามประชุมกันอย่างนั้น.' อนึ่ง พระตถาคตเจ้าได้ตรัสแล้วว่า 'สามกุมารด้วย มัณฑัพพะมาถพด้วย เกิดแล้วเพราะความลูบลำนาภี.'"

ร. "ถ้าอย่างนั้น ปัญหาจะเป็นของอันพระผู้เป็นเจ้าตัดสินด้วยดีแล้ว ด้วยเหตุใด ขอพระผู้เป็นเจ้าจงยังข้าพเจ้าให้หมายรู้ด้วยเหตุอันนั้น."

ถ. "ขอถวายพระพร ก็บรมบพิตรได้เคยทรงสดับหรือว่า 'กุมารชื่อ สังกิจจะ ด้วย ดาบสชื่อ อิลิสิงคะ ด้วย พระเถระชื่อ กุมารกัสสป ด้วย เหล่านั้น เกิดแล้วด้วยเหตุชื่อนี้."

ร. "พระผู้เป็นเจ้า ข้าพเจ้าได้ยินอยู่, ความเกิดของชนเหล่านั้นเลื่องลือไปว่า แม่เนื้อสองตัวมาสู่ที่ถ้ำยบัสสวาระของดาบสสองรูปแล้ว จึงตีมีบัสสวาระกับทั้งสัมภวะในกาลแห่งแม่เนื้อนั้นมีระดู, สังกิจจะกุมารด้วย อิลิสิงคะดาบสด้วย เกิดแล้วด้วยสัมภวะเจือด้วยบัสสวาระนั้นก่อน เมื่อพระเถระชื่อ อุทายี เข้าไปสู่สำนักของนางภิกษุณี มีจิตกำหนดแล้วเพ่งดูองค์กำเนิดของนางภิกษุณียอยู่ สัมภวะเคลื่อนแล้วในผ้ากาสาละ; ครั้งนั้นแล พระอุทายีผู้มีอายุกล่าวคำนั้นกะนางภิกษุณีนั้นว่า "น้องหญิงท่านจงไปนำน้ำมาเราจักซักผ้าอันตราสก."

นางภิกษุณีกล่าวว่า "อะไรพระผู้เป็นเจ้า ดิฉันจะซักเอง." ลำดับนั้น นางภิกษุณีนั้น ได้ถือเอาสัมภวะนั้นส่วนหนึ่งด้วยปาก, ให้สัมภวะส่วนหนึ่งเข้าไปในองค์กำเนิดของตน, พระเถระชื่อ กุมารกัสสปเกิดแล้วด้วยเหตุชนกกล่าวเหตุชนกแล้วอย่างนี้ ด้วยประการฉะนี้."

ถ. "ขอถวายพระพร เอกก็ บรมบพิตรทรงเชื่อคำนั้นหรือไม่?"

ร. "พระผู้เป็นเจ้า ข้าพเจ้าย่อมเชื่อว่า 'ชนเหล่านั้นเกิดแล้ว ด้วยเหตุนี้' ดังนี้ ด้วยเหตุใด, ข้าพเจ้าได้เหตุมีกำลังนั้นในข้อนั้น."

ถ. "อะไรเป็นเหตุในข้อนี้เล่า ขอถวายพระพร?"

ร. "พีชตกลงแล้ว ในเทือกอันบุคคลกระทำให้มีบริกรรมดีแล้ว ย่อมงอกงามเร็วพลันหรือไม่ พระผู้เป็นเจ้า?"

ถ. "ขอถวายพระพร พีชนั้นย่อมงอกงามเร็วพลัน."

ร. "นางภิกษุณีนั้นเป็นหญิงมีระดู ครั้นเมื่อกลดะตั้งแล้ว เมื่อระดูขาดสายแล้ว เมื่อธาตุตั้งแล้ว ถือเอาสัมภวะนั้นเติมเข้าไปในกลดะนั้นแล้ว, ครรภ์ของนางภิกษุณีนั้นตั้งแล้วด้วยเหตุนี้ ฉะนั้นนั้นเพียวแล; ข้าพเจ้าเชื่อเหตุเพื่อความคิดของชนเหล่านั้น ในข้อนั้น อย่างนี้."

ถ. "ขอถวายพระพร ข้อซึ่งบรมบพิตรตรัสนั้น สมดังตรัสแล้วอย่างนั้น อาตมภาพรับรองอย่างนั้นว่า 'ครรภ์ย่อมเกิดพร้อมด้วยอันยังสัมภวะให้เข้าไปในบัสสวาระมรรค.' บรมบพิตรทรงรับรองความหยั่งลงสู่ครรภ์ของพระกุมารกัสสปหรือเล่า ขอถวายพระพร."

ร. "พระผู้เป็นเจ้า ข้าพเจ้าเชื่ออย่างนั้น."

ถ. "ขอถวายพระพร ดิฉัน บรมบพิตรทรงกลับมาสู่วิสัยของอาตมภาพแล้ว, บรมบพิตรตรัสความหยั่งลงสู่ครรภ์ จักเป็นกำลังของอาตมภาพแม้โดยส่วนอันหนึ่ง; ก็อีกอย่างหนึ่ง แม่เนื้อทั้งสองนั้นตีมีบัสสวาระแล้วจึงมีครรภ์แล้ว บรมบพิตรทรงเชื่อความหยั่งลงสู่ครรภ์ของแม่เนื้อเหล่านั้นหรือ?"

ร. เชื้อสิ สิ่งใดสิ่งหนึ่งอันบุคคลบริโภคแล้ว ต้มแล้ว เคี้ยวแล้ว ลิ้มแล้ว สิ่งทั้งปวงนั้นย่อมประชุมลงสู่กอลละ ถึงที่แล้ว ย่อมถึงความเจริญ, เหมือนแม่น้ำเหล่าใดเหล่าหนึ่ง แม่น้ำทั้งปวงเหล่านั้นย่อมประชุมลงสู่มหาสมุทร, ถึงที่แล้ว ย่อมถึงความเจริญ ฉันท, สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่บุคคลบริโภคและต้ม เคี้ยว ลิ้มแล้ว สิ่งทั้งปวงนั้นย่อมประชุมลงสู่กอลละ, ถึงที่แล้ว ย่อมถึงความเจริญ ฉันทนั้นนั่นแล. เพราะเหตุนี้ข้าพเจ้าเชื่อว่า 'ความหยั่งลงสู่ครรภ์ แม้ด้วยสัมภาระเข้าไปแล้วทางปาก.'

ถ. "ขอถวายพระพร ดิละ บรมบพิตรยั้งเข้าไปสู่วิสัยของอาตมภาพหนักเข้า, สันนิบาตของชนทั้งสองย่อมมี แม้ด้วยอันต้มด้วยปาก, บรมบพิตรทรงเชื่อความหยั่งลงสู่ครรภ์ของ สังกัจจุมาร และอิลิสิงคดาบส และพระเถระชื่อ กุมารกัสสป หรือ ?"

ร. "ข้าพเจ้าเชื่อ สันนิบาตย่อมประชุมลง."

ถ. "ขอถวายพระพร แม้สามกุมาร แม้ภัณฑทัตพมาณพ ก็เป็นผู้หยั่งลงในภายในสันนิบาตทั้งสามนั้น มีรสเป็นอันเดียวกัน โดยนัยมีในก่อนทีเดียว; อาตมภาพจักกล่าวเหตุในข้อนั้นถวาย. ทุกกุลดาบสและนางปาริกิตาปตี แม้ทั้งสองนั้นเป็นผู้อยู่ในป่า น้อมไปเฉพาะในวิเวก แสวงหาประโยชน์อันสูงสุด, ทำโลกเท่าถึงพรหมโลกให้เร่าร้อนด้วยเดชแห่งตปธรรม. ในกาลนั้น ท้าวสักกะผู้เป็นจอมของเทพดาทั้งหลาย ย่อมมาสู่ที่บำรุงของทุกกุลดาบสและนางปาริกิตาปตีเหล่านั้นทั้งเข้าทั้งเย็น. เป็นผู้มิเมตตามาก ได้เห็นความเสื่อมแห่งจักขุทั้งหลายของชนทั้งสองแม้เหล่านั้นในอนาคต, ครั้นเห็น จึงกล่าวกะชนทั้งสองนั้นว่า "ผู้เจริญทั้งหลาย ท่านทั้งหลายจงกระทำตามคำอันหนึ่งของข้าพเจ้า, ขอให้สำเร็จประโยชน์เกิด, ท่านทั้งหลายพึงยังบุตรคนหนึ่งให้เกิด, บุตรนั้นจักเป็นผู้บำรุงและเป็นที่ยึดห่วงของท่านทั้งหลาย."

ชนทั้งหลายนั้นห้ามเสียว่า "อย่าเลยท้าวโกสิย, ท่านอย่าได้ว่าอย่างนี้เลย" ดังนี้ ไม่รับคำของท้าวสักกะนั้น. ท้าวเธอเป็นผู้เอ็นดูผู้ใคร่ประโยชน์ กล่าวอย่างนั้นกะชนทั้งสองนั้นอีกสองครั้งสามครั้ง. แม้ในครั้งที่สาม ชนทั้งสองนั้นกล่าวว่า "อย่าเลยท้าวโกสิย, ท่านอย่ายังเราทั้งหลายให้ประกอบในความฉิบหายไม่เป็นประโยชน์เลย, เมื่อไรกายนี้ จักไม่สลาย กายนี้มีความสลายเป็นธรรมดา จงสลายไปเกิด, แม้เมื่อธรณีจะแตก แม้เมื่อยอดเขาจะตก แม้เมื่ออากาศจะแยก แม้เมื่อพระจันทร์และพระอาทิตย์จะตกลงมา เราทั้งหลายจักไม่เดือดด้วยโลกธรรมทั้งหลายเลยทีเดียว, ท่านอย่ามาพบปะกับเราอีกเลย, เมื่อท่านมาพบปะกันเข้า ความพบปะกันนั้นก็จะเป็นความคุ่นเคย; ชะรอยท่านจะเป็นผู้ประพฤติกความฉิบหายไม่เป็นประโยชน์แก่เราทั้งหลาย."

ลำดับนั้น ท้าวสักกะเมื่อไม่ได้ความนับถือแต่ชนทั้งสองนั้น ถึงความเป็นผู้หนักใจ ประคองอัญชลีวิงวอนอีกว่า "ถ้าท่านทั้งหลายไม่อาจกระทำตามคำขอของข้าพเจ้าไซ้, เมื่อใด นางดาปตีมีระดู

มีต่อมเลือด เมื่อนั้น ท่านพึงลูบคลำนาภีของนางตาปสีนั้น ด้วยนิ้วมือเบื้องขวา, นางตาปสีนั้นจักได้
ครรภ์ด้วยความลูบคลำนาภีนั้น, ความลูบคลำนาภีนั้นเป็นสันนิบาตของความหยั่งลงสู่ครรภ์."

ชนทั้งสองนั้นรับว่า "ดูกรท้าวโกสีย์ เราอาจเพื่อจะกระทำตามคำนั้นได้, ตปธรรมของเรา
ทั้งหลายย่อมไม่แตกด้วยความลูบคลำนาภีเท่านั้น ช่างเกิด" ดังนี้.

ก็แหละ ในเวลานั้น เทพบุตรผู้มีกุศลมูลอันแรงกล้าสิ้นอายุแล้ว มีอยู่ในพิภพของเทพดา,
เทพบุตรนั้นถึงความสิ้นอายุแล้ว อาจเพื่อจะหยั่งลงตามความปรารถนา, และอาจเพื่อจะหยั่งลงแม่ใน
ตระกูลของพระเจ้าจักรพรรดิ.

ครั้งนั้น ท้าวสักกะไปหาเทพบุตรนั้นจึงทูลว่า "แน่ท่านผู้นิรทุกข์ ท่านมาเกิด, วันของท่าน
สว่างชัดแล้ว, ความสำเร็จประโยชน์มาถึงแล้ว, เรามาสู่ที่บำรุงของท่าน เพื่อประโยชน์อะไรเล่า, การอยู่
ในโอกาสน่ารื่นรมย์ จักมีแก่ท่าน, ปฏิสนธิในตระกูลสมควร จักมีแก่ท่าน ท่านจักเป็นผู้อันมารดาและ
บิดาทั้งหลายที่ดี พึงให้เจริญ, ท่านจงมา ท่านจงกระทำตามคำของเรา." ท้าวสักกะจึงทูลแล้ว ดังนี้
ประคองอัญชลีเหนือเศียร จึงทูลถึงสองครั้งสามครั้งแล้ว.

ลำดับนั้น เทพบุตรนั้นตอบว่า "แน่ท่านผู้นิรทุกข์ ท่านสรรเสริญความไปสู่ตระกูลใดบ่อย ๆ
ตระกูลนั้นคือตระกูลไหน."

ท้าวสักกะกล่าวว่า "ตระกูลนั้น คือ ทุกุลดาบสและนางปาริกาตาปสี."

เทพบุตรนั้น พึงคำของท้าวสักกะนั้นแล้ว ยินดีรับว่า "แน่ท่านผู้นิรทุกข์ ความพอใจโดยของ
ท่าน ความพอใจนั้นจงสำเร็จประโยชน์เกิด; เราพึงจำนงเกิดในตระกูลที่ท่านปรารถนาแล้ว, เราจะเกิด
ในตระกูลไหน คือเป็นอันภทชะเกิดในฟองฝักหรือ หรือเป็นชลาพุชะเกิดในครรภ์มารดา หรือเป็นสังเสท
ชะเกิดในถ้ำไคล หรือเป็นโอบปาติกะเกิดผลุดขึ้นเล่า."

ท้าวสักกะกล่าวว่า "แน่ท่านผู้นิรทุกข์ ท่านจงเกิดในกำเนิดเป็นชลาพุชะ."

ลำดับนั้น ท้าวสักกะกำหนดวันเกิดแล้ว จึงบอกแก่ ทุกุลดาบสว่า "นางตาปสีจักมีระดู มีต่อม
เลือด ในวันชื่อนั้น, ท่านผู้เจริญ ท่านพึงลูบคลำนาภีของนางตาปสีด้วยนิ้วมือเบื้องขวา ในกาลนั้น."
นางตาปสีเป็นหญิงมีระดู มีต่อมเลือดด้วย เทพบุตรผู้จะเข้าไปในที่นั้น ได้ไปปรากฏเฉพาะหน้าแล้ว
ด้วย ดาบสลูบลำนาภีของนางตาปสีด้วยนิ้วมือเบื้องขวาด้วย ในวันนั้น ประชุมนั้นได้เป็นสันนิบาต
สามอย่างด้วยประการฉะนี้. ความกำหนดของนางตาปสีเกิดขึ้นแล้วด้วยความลูบคลำนาภี; ก็แลความ
กำหนดของนางตาปสีนั้นอาศัยความลูบคลำนาภีเกิดขึ้นแล้ว, บรมบพิตรอย่าสำคัญว่าอัยยาจารย์อย่าง
เดียวเป็นสันนิบาต, แม้ความเข้าไปเพ่งก็ชื่อว่าสันนิบาต, สันนิบาตความประชุมพร้อมย่อมเกิดด้วย
ความจับต้อง เพื่อความเกิดระคะโดยความเป็นบุรพภาค, ความหยั่งลงสู่ครรภ์ย่อมมีเพราะสันนิบาต,
เพราะฉะนั้น ความหยั่งลงสู่ครรภ์ย่อมมีแม่ในที่ไม่มีอัยยาจารย์ ด้วยการลูบคลำ เหมือนไฟที่โพลงอยู่ ถึง

ใคร ๆ จะไม่ลูบคลำ ก็กำจัดความหนาวของบุคคลผู้เข้าไปใกล้แล้วได้ฉันใด, ความหยั่งลงสู่ครรภ์ย่อมมีในที่ไม่ไม่มีอัครยาจาร เพราะความลูบคลำ ฉะนั้นโดยแท้.

ขอถวายพระพร ความหยั่งลงสู่ครรภ์ของสัตว์ทั้งหลาย ย่อมมีด้วยอำนาจแห่งเหตุสี่ประการ คือ กรรมหนึ่ง กำเนิดหนึ่ง ตระกูลหนึ่ง ความอ่อนนวนอนหนึ่ง; เอยก็สัตว์ทั้งหลายแม้ทั้งปวง ล้วนมีกรรมเป็นแดนเกิด มีกรรมเป็นสมุฏฐานด้วยกันทั้งสิ้น.

ความหยั่งลงสู่ครรภ์ของสัตว์ทั้งหลาย ย่อมมีด้วยอำนาจแห่งกรรมอย่างไร? สัตว์ทั้งหลายที่มีกุศลมูลแก่กล้า ย่อมเกิดได้ตามความปรารถนา, ปรารถนาจะเกิดในตระกูลกษัตริยมหาศาล หรือในตระกูลพราหมณ์มหาศาล ศฤหบดีมหาศาลก็ดี หรือในเทพดาทั้งหลายปรารถนาจะเกิดในกำเนิดเป็นอัณฑชชะ ชลาพุชะ สังเสทชะ โอบปาติกะละอย่าง ๆ ก็ดี ย่อมเกิดได้ตามความปรารถนา. เหมือนบุรุษมั่งคั่ง มีทรัพย์โภคเงินและทองมาก มีวัตถุเครื่องทำความอุดหนุนแก่ทรัพย์เครื่องปลื้มมาก มีทรัพย์และข้าวเปลือกมาก มีฝ่ายญาติมาก จะให้ทรัพย์สองเท่าแม่สามเท่า ช่วยทาสีและทาส หรือซื้อนาและสวน หรือบ้านนิคมชนบท ละอย่าง ๆ ก็ดี สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนปรารถนายิ่งแล้วด้วยใจ ได้ตามปรารถนา ฉนั้น, สัตว์ทั้งหลายที่มีกุศลมูลแรงกล้าปรารถนาจะเกิดในตระกูลกษัตริยมหาศาล พราหมณ์มหาศาล ศฤหบดีมหาศาลก็ดี หรือปรารถนาจะเกิดในเทพดาทั้งหลาย หรือปรารถนาจะเกิดในกำเนิดเป็นอัณฑชชะ ชลาพุชะ สังเสทชะ โอบปาติกะ ละอย่าง ๆ ก็ดี ย่อมเกิดได้ตามความปรารถนา ฉนั้น. ความหยั่งลงสู่ครรภ์ของสัตว์ทั้งหลายย่อมเป็นไปด้วยอำนาจแห่งกรรมอย่างนี้.

ความหยั่งลงสู่ครรภ์ของสัตว์ทั้งหลาย ย่อมเป็นไปด้วยอำนาจแห่งกำเนิดอย่างไร? ความหยั่งลงสู่ครรภ์ของไก่ทั้งหลาย ย่อมมีด้วยลม, ความหยั่งลงสู่ครรภ์ของนกยางทั้งหลาย ย่อมมีด้วยเสียงเมฆ, เทพดาทั้งหลายแม้ทั้งปวง ไม่ใช่สัตว์นอนในครรภ์นั้นเทียว, ความหยั่งลงสู่ครรภ์ของเทพดาทั้งหลาย เหล่านั้น ย่อมเป็นไปโดยเพศต่าง ๆ ดังมนุษย์ทั้งหลายเทียวไปในแผ่นดินโดยเพศต่าง ๆ, มนุษย์ทั้งหลายพวกหนึ่งปิดข้างหน้า พวกหนึ่งปิดข้างหลัง พวกหนึ่งเปลือยกาย พวกหนึ่งศิระะไล่น พวกหนึ่งนุ่งผ้าขาว พวกหนึ่งเกล้าผมมวย พวกหนึ่งศิระะ ไล่นุ่งผ้าย้อมน้ำฝาด พวกหนึ่งนุ่งผ้าย้อมน้ำฝาดเกล้าผมมวย พวกหนึ่งมีชฎาทรงกบไม้กรอง พวกหนึ่งนุ่งหนัง พวกหนึ่งนุ่งเชือก, มนุษย์ทั้งหลายแม้ทั้งปวง เทียวอยู่ในแผ่นดินโดยเพศต่าง ๆ ฉนั้น; เทพดาเหล่านั้นเป็นสัตว์เหมือนกัน, ความหยั่งลงสู่ครรภ์ของเทพดาเหล่านั้น ย่อมเป็นไปโดยเพศต่าง ๆ ฉนั้น. ความหยั่งลงสู่ครรภ์ของสัตว์ทั้งหลายย่อมเป็นไปโดยอำนาจแห่งกำเนิด ด้วยประการฉะนี้.

ความหยั่งลงสู่ครรภ์ของสัตว์ทั้งหลาย ย่อมเป็นไปด้วยอำนาจแห่งตระกูลอย่างไร? ชื่อตระกูลมีสี่ตระกูล คือ เป็น อัณฑชชะ ชลาพุชะ สังเสทชะ โอบปาติกะ; ในตระกูลทั้งสี่นั้น ถ้าคนธรรพมาแต่ตระกูลใดตระกูลหนึ่ง เกิดในตระกูลเป็นอัณฑชชะ คนธรรพนั้นเป็นสัตว์เกิดในฟองในตระกูลนั้น, ถ้าเกิด

ในตระกูลเป็นชลาพุชะ สังเสทชะ โอบปาติกะคนธรรพ์เป็น ชลาพุชะ สังเสทชะ โอบปาติกะ ละอย่าง ๆ ในตระกูลนั้น ๆ. สัตว์ทั้งหลายย่อมเกิดเป็นสัตว์เช่นนั้นอย่างเดียวกันในตระกูลนั้น ๆ. หนึ่ง เนื้อและนกก ทั้งหลายเหล่าใดเหล่าหนึ่ง เข้าไปถึงภูเขาสิเนรุในป่าหิมพานต์ เนื้อและนกกทั้งปวงเหล่านั้น ย่อมละ พรณของตนเป็นสัตว์มีพรณต่างๆ ดังพรณแห่งทอง ฉันได, คนธรรพ์ผู้ใดผู้หนึ่ง ซึ่งมาแล้วแต่ตระกูล ใดตระกูลหนึ่ง เข้าไปถึงกำเนิดเป็นอถนทชะ แล้วละเพศโดยสภาวะเสีย เป็นสัตว์เกิดในฟอง เข้าไปถึง กำเนิดเป็นชลาพุชะ สังเสทชะ โอบปาติกะ แล้วละเพศโดยสภาวะเสีย เป็นชลาพุชะ สังเสทชะ โอบปาติกะ ละอย่าง ๆ ฉันได. ความหยั่งลงสู่ครรภ์ของสัตว์ทั้งหลาย ย่อมเป็นไปโดยอำนาจแห่ง ตระกูลด้วยประการ ฉะนี้.

ความหยั่งลงสู่ครรภ์ของสัตว์ทั้งหลาย ย่อมเป็นไปด้วยอำนาจแห่งความอ่อนนวนอย่างไร? ใน โลกนี้ตระกูลไม่มีบุตร มีทรัพย์สมบัติมาก มีศรัทธาเลื่อมใสแล้ว มีศีลมีธรรมอันงาม อาศัยตปคุณ, ก็ เทพบุตรมีกุศลมูลแรงกล้า มีความจืดเป็นธรรมดา, ครั้งนั้น ท้าวสักกะอ่อนนวนเทพบุตรนั้น เพื่อความ เอ็นดูแก่ตระกูลนั้นว่า "ท่านจงปรารภนาพระครรภ์ของพระมเหสีแห่งตระกูลโน้น," เทพบุตรนั้น ปรารภนาตระกูลนั้น เหตุความอ่อนนวนของท้าวสักกะนั้น. อุปมาเหมือนมนุษย์ทั้งหลายใคร่บุญ อ่อน นวนพระสมณะผู้ยังใจให้เจริญ แล้วนำเข้าไปสู่เรือน ด้วยคิดว่า "พระสมณะนี้เข้าไปสู่เรือนแล้ว จักเป็น ผู้นำความสุขมาแก่ตระกูลทั้งปวง" ฉันได, ท้าวสักกะอ่อนนวนเทพบุตรนั้นแล้ว นำเข้าไปสู่ตระกูลนั้น ฉันไดนั้นนึ่งเทียวแล. ความหยั่งลงสู่ครรภ์ของสัตว์ทั้งหลาย ย่อมเป็นไปด้วยอำนาจแห่งความอ่อนนวน ด้วยประการฉะนี้.

ขอถวายพระพร สามกุมาร ท้าวสักกะผู้เป็นจอมแห่งเทพดาทั้งหลาย อ่อนนวนแล้ว หยั่งลงสู่ ครรภ์ของนางตาสีชื่อ ปาริกา แล้ว. สามกุมารได้ก่อสร้างบุญไว้แล้ว, มารดาและบิดาทั้งหลายเป็นคน มีศีลมีธรรมอันงาม, ผู้อ่อนนวนเป็นคนสามารถแล้ว, สามกุมารเกิดแล้วตามความปรารภนาแห่งใจของ ชนทั้งหลายสาม, เหมือนในโลกนี้ มีบุรุษผู้ฉลาดในอุบายเครื่องนำไป ปลุกพืชลงไว้ในไร่ในไร่ใกล้ที่ไถดี แล้ว, นั้นเว้นอันตราย อันตรายอะไรจะพึงมีแก่ความเจริญของพืช เมื่อพืชนั้นบ้างหรือ? ขอถวายพระ พร."

ร. "หาไม่ พระผู้เป็นเจ้า พืชไม่มีอันตรายเข้าไปกระทบกีดกันพึงออกงามเร็วพลัน พระผู้เป็น เจ้า."

ธ. "ขอถวายพระพร สามกุมารพ้นแล้วจากอันตรายเกิดขึ้นแล้วทั้งหลาย เกิดแล้วตามความ ปรารภนาแห่งจิตของชนทั้งสาม ฉันไดนั้นนึ่งเทียวแล.

ขอถวายพระพร บรมบพิตรเคยได้ทรงฟังแล้วบ้างหรือ ชนบทใหญ่เจริญแพร่หลายแล้ว กับทั้ง ประชุมชน ขาดสูญแล้ว ด้วยความประทุษร้ายแห่งใจแห่งฤๅษีทั้งหลาย."

ร. "พระผู้เป็นเจ้าของข้าพเจ้าได้ฟังอยู่ ปาซื่อทณทกะ ปาซื่อเมษณะ ปาซื่อกาลิงคะ ปาซื่อมาตังคะ ปาทั้งปวงนั้นเป็นปาแล้ว, ชนบททั้งหลายแม้ทั้งปวงเหล่านี้ ถึงความสิ้นไปด้วยความประทุษร้ายแห่งใจของฤษีทั้งหลาย"

ถ. ขอถวายพระพร ถ้าชนบททั้งหลายที่เจริญแล้วด้วยดี มาขาดสูญไปด้วยความประทุษร้ายแห่งใจฤษีทั้งหลายเหล่านั้น, อะไร ๆ พึ่งเกิดขึ้นโดยความเลื่อมใสแห่งจิตของฤษีทั้งหลายเหล่านั้นบ้างหรือไม่."

ร. "พึ่งเกิดขึ้นได้ซิ พระผู้เป็นเจ้าของข้าพเจ้า."

ถ. "ขอถวายพระพร ถ้าอย่างนั้น สามกุมาร เป็นอิสินิรมิตเป็นเทพนิมิต เป็นบุญนิรมิต เกิดแล้ว โดยความเลื่อมใสแห่งจิตของชนผู้มีกำลังทั้งหลายสาม, เพราะเหตุนั้น บรมบพิตรจงทรงความข้อนีไว้ ด้วยประการฉะนี้."

ขอถวายพระพร เทพบุตรทั้งหลายสามเหล่านี้ เข้าถึงแล้วซึ่งตระกูลที่ทำวสัฏกะผู้เป็นจอมของเทพดาทั้งหลายได้อ่อนนอนแล้ว, เทพบุตรทั้งสาม คือ เทพบุตรองค์ไรบ้าง เทพบุตรทั้งสามคือ สามกุมารหนึ่ง มหาปนาทะ หนึ่ง กุสราชา หนึ่ง เทพบุตรแม่ทั้งสามเหล่านี้เป็นพระโพธิสัตว์."

ร. "พระผู้เป็นเจ้าของข้าพเจ้า ความหยั่งลงสู่ครุฑ พระผู้เป็นเจ้าของข้าพเจ้านำมาแสดงด้วยดีแล้ว, เหตุพระผู้เป็นเจ้าของข้าพเจ้ากล่าวด้วยดีแล้ว, มีดทำให้มีแสงสว่างแล้วล ชฎาพระผู้เป็นเจ้าของข้าพเจ้าแล้ว, ปรับปวาทพระผู้เป็นเจ้าของข้าพเจ้าห้ามกันเสียได้แล้ว, เหตุนั้นสมดังพระผู้เป็นเจ้าของข้าพเจ้ากล่าวอย่างนั้น, ข้าพเจ้ายอมรับรองอย่างนั้น."